

## **НАДДНІПРЯНСЬКА XVII–XVIII ст.: АСПЕКТИ ДЕРЖАВНО-ПОЛІТИЧНОЇ, ВІЙСЬКОВОЇ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ІСТОРІЇ КОЗАЦТВА**

УДК 94 (477) «15»

**М. Ю. Буланый, С. М. Каюк**

*Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара*

### **ЗЕМЕЛЬНІ ВІДПИСИ ЄВСТАФІЯ ДАШКОВИЧА У ФОРМУВАННІ НОРМ ПРАВА ПАТРОНАТУ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVI ст.**

Визначено основні віхи розвитку патронату на українських землях та проаналізовано роль особистості одного патрона, яким виступав Є. Дашкович, на подальшу еволюцію права взаємовідносин світських та духовних еліт.

*Ключові слова:* право патронату, пожертва, Євстафій Дашкович, верховний світський патрон, Пустинно-Микільський монастир.

**М. Ю. Буланый, С. М. Каюк**

*Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара*

### **ЗЕМЕЛЬНЫЕ ОТПИСИ ЕВСТАФИЯ ДАШКОВИЧА В ФОРМИРОВАНИИ НОРМ ПРАВА ПАТРОНАТА ВЕЛИКОГО КНЯЖЕСТВА ЛИТОВСКОГО ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XVI в.**

Определены основные вехи развития патроната на украинских землях и проанализирована роль личности одного патрона, которым выступал Е. Дашкович, на дальнейшую эволюцию права взаимоотношений светских и духовных элит.

*Ключевые слова:* право патроната, пожертвование, Евстафий Дашкович, верховный светский патрон, Пустынно-Николаевский монастырь.

**M. Yu. Bulanyi, S. M. Kaiuk**

*Oles Honchar Dnipropetrovsk national university*

### **EUSTACEDASHKOVSKY'S ACTS OF TRANSMITTING THE LAND IN THE FORMATION OF NORM OF PATRONAGE IN THE GRAND DUCHY OF LITHUANIA IN THE 1<sup>ST</sup> HALF OF THE XVI CENTURY**

Identified key milestones in the development of patronage in Ukrainian lands and analyzed the role of single patron's personality, whom was

---

© Буланый М. Ю., Каюк С. М., 2016

**E. Dashkovich as a local government official and as a nobleman. In his actions this praepostor of Cherkassy skillfully used benefits from king for strengthen his position and further progress up the career ladder. In this article described the evolution law of the relationship between secular and ecclesiastical elites, and determined new forms of patronage's offertories, which was supported by the highest patrons of the Grand Duchy of Lithuania. About this idea confirms numerous follow applying of such innovations by another secular and ecclesiastical patrons, who in conditions the territory of Great Frontier deliberately change some tradition forms of patronage.**

*Keywords:* right of patronage, donation, E. Dashkovich, the Supreme secular patron, St. Nicolas hermitage monastery.

Євстафій Дашкович відомий як один з перших організаторів козацтва. У другому томі відомої «Історії Запорозьких козаків» Д. Яворницький згадав його вперше під 1528 р., у розділі, що був присвячений початковій історії козацтва, у зв'язку із вдалим походом на турецький Очаків військ прикордонних старост черкаського (Є. Дашкович), хмельницького (П. Лянцкоронський), а також вінницького і брацлавського [26, с. 10]. Д. Яворницький показує Є. Дашковича як одного з найбільш вдалих організаторів козацтва, який не тільки уславився своїми успішними оборонними та наступальними діями проти татар і турків, але й був видатним військовим діячем Великого Князівства Литовського. Саме він намагався поставити питання охорони південних кордонів на Пйортковському сеймі 1533 р. і розробив відповідний проект. На думку Д. Яворницького, Є. Дашкович був найпопулярнішим старостою, якому судилася «первая роль если не организовать козацкое сословие, как утверждают это польские писатели Несецкий, Старовольский, Зиморович и немецкий историк Энгель, то по крайней мере сплотить его в одно целое» [26, с. 12].

Попередня історіографічна традиція в особі Д. Бантиша-Каменського, М. Маркевича, Д. Дорошенка називала Є. Дашковича одним із перших козацьких гетьманів. Однак уже Д. Яворницький наполягав на тому, що назву гетьман використовували інші групи козаків, які діяли незалежно від прикордонних старост, під керівництвом своїх власних «вожаків».

Сучасні дослідники українського козацтва продовжують саме такий образ Є. Дашковича – як одного з перших організаторів козацтва, який вдало захищав південні кордони від татар, видатного військового діяча Великого Князівства Литовського, і лише уточнюють деякі факти його маловідомої біографії. Так В. Щербак, продовжуючи традицію Д. Яворницького, представляє Є. Дашковича як спадкоємця давнього роду української аристократії, що народився у м. Овручі на

Поліссі (рік народження невідомий) [24, с. 124]. На початку XVI ст. від Великого литовського князя Олександра він отримав Кричевське староство, що межувало з Московією, а значить мав відчутти на собі всі «переваги» тогочасного московсько-литовського протистояння і постійних війн. Під час однієї з порубіжних війн він й потрапив до полону, але не погодився перейти на службу до московського князя Івана III. У 1507 р. повернувся до Великого Князівства Литовського і був старостою спочатку канівським, а потім черкаським. На цій посаді встановив тісні контакти з козацтвом, якому надавав матеріальну підтримку. Разом з козаками здійснив чимало походів на Крим і Москву.

Б. Черкас описує як один із перших вдалих похід Є. Дашковича на Крим у 1523 р., коли було захоплено і знищено м. Іслам у пониззі Дніпра [23, с. 60–61]. Але при цьому підкреслює, що цей похід є продуктом мілітарної сили всієї Київщини [11, с. 60]. У 1524 р. виникає перший план козацької реформи на державному рівні. А вже у 1532 р. Євстафій Дашкович уславився через вдалу оборону Черкас під час облоги кримсько-турецьким військом. У 1533 р. він вдало виступив на Пйотрковському сеймі з проектом оборони кордонів, а у 1534 та 1535 рр. брав активну участь в успішних походах проти Москви [23, с. 61]. Тож загальний образ Є. Дашковича лишається такий самий – військовий діяч державного масштабу. В цей час у Черкасах документи фіксують постійне перебування козаків, які після смерті Є. Дашковича скаржилися на його «новини», а саме – повинності на старосту, які стали постійними (данина з трофеїв), встановлення постійних річних податків натурою тощо.

Такий історіографічний образ Є. Дашковича виключно як військового діяча значно корегують і доповнюють джерела, які інколи використовуються істориками релігії або взагалі не використовуються для написання конкретно історичних досліджень, незважаючи на те, що були введені до наукового обігу більше ста років тому. Особливості розвитку вітчизняної історіографії пояснюють специфіку її тематичного спрямування, а також і те, що деякі відомі вузькому колу фахівців джерела лишилися не задіяними дослідниками.

Для формування нової складової образу Є. Дашковича передусім слід пояснити специфічну термінологію. Чи не основною категорією тут виступає словосполучення «право подавання». Воно є характерним для тогочасних актів. Наприклад, у Литовській Метриці зустрічаються словосполучення «подавання церковних», «подавання столиц духовных и всех хлебов духовных», «подавци и оборонци церквей Божиих» [18]. Цей термін часто використовують дослідники, що займаються питаннями церковної історії: О. Міхельсон [15], А. Карташов [12], О. Салтиков [18], О. Бондаренко [5] та А. Колодний [10]. Подавання вважається правом мирян дарувати церковне майно чи ар-

хієрейські кафедри. Подібне право прирівнювалось до католицького *jus donandi* [12] й у випадку О. Дашковича стосувалось передачі Зарубинецького монастиря із Терехтемировим до Печерського монастиря. Проте більшість відписів Є. Дашковича носила характер права покровительства, що означало «попечение о патронируемых учреждениях, снабжение их всем необходимым и охранение при всяких случаях» [5].

Тому синонімічно за аналогією *jus patronatus* під явищем передачі маєностей, навіть монастирів та церков, на користь церкви можна використовувати термін патронат. Тут одразу слід визначити, що терміни фундатор чи ктитор не є аналогічними патрону, адже характеризують особу, яка виділяє кошти на будівництво чи ремонт храму, його оздобу та виступає лише в ролі «старости церковного» [21]. Подібна особа отримувала з боку церкви здебільшого номінальну частину патронату, тобто згадування у пом'яниках, зображення у храмі тощо. Натомість повноцінного патрона церква приймала як свого опікуна, навіть у внутрішніх своїх справах [9, с. 30]. Таке заохочення церквою мирян не входило у суперечку ні з 30-им Апостольським правилом, 4-им правилом I Вселенського Собору та 3-им правилом VII Вселенського Собору [16]. Тим більше, що ці церковні норми діють лише по відношенню до «интриганов и карьеристов, ищущих содействия мирских начальников» [22, с. 110].

Джерелами патронатних взаємин О. Дашковича з церквою, що коригують його загальноприйнятий в історіографії образ, є дарчий запис 1510 р. [2, №8], відказний запис 1514(29?) р. [1, №89] Пустельно-Микільському монастирю. Згадки у підтвердженнях королем Сигізмундом I відписів на Видубицький [2, №15] та Пустельно-Микільський монастирі [3, №11], забороні привласнень міщанами земель відписаних старостою Пустельно-Микільському монастирю [2, №17]. Цікавим документом є й королівська грамота Є. Дашковичу про заборону йому «вступоватися» до володінь Пустельно-Микільського монастиря [1, №171]. Свідчення про долю маєностей, відписаних старостою, містяться в описі Київського замку 1552 р. [3, №15] та люстрації 1616 р. [3, №43].

Слід одразу окреслити, що для держави Ягеллонів першої половини XVI ст. домінуючим був аристократичний тип господарства. При цьому маса господарників характеризувалася тим, що вони як господарчі суб'єкти складали меншість населення, хоча саме їм вимушені підпорядковуватися більшість об'єктів господарювання [8, с. 66].

Такими землевласниками були як окремі особи (король, шляхта), так і керівники певних інституцій, що були наділені владою. Що ж до козацьких покровителів XVI ст. доречним є достатньо часте поєднання в собі обох цих видів. До такого типу суб'єкта господарю-

вання цілком можна віднести Євстафія Дашковича, оскільки він за походженням був київським шляхтичем і займав низку державних посад (за короля Олександра – воєвода та намісник кричевський [20, с.120]). Водночас його можна віднести й до керівників окремих інституцій, адже після повернення з Москви, куди Є. Дашкович виїхав або через наклепи на нього великому князю Олександру, або ж через пограбування свого намісництва та втечу від влади [23, с. 54–55], він звернувся до козаків, прийняв над ними старшинство. Дореволюційні історики вважали, що Є. Дашкович став у 1508 р. першим козацьким кошовим отаманом [4, с. 109; 13] або ж першим козацьким гетьманом [17]. Проте сучасні автори вважають його лише місцевим адміністратором, що замовчував спільні дії з козаками, але був їх покровителем та надавав амуніцію для відсічі нападів [25, с. 71–72; 11, с. 66].

Так чи інакше, але він уміло використовував людність за Дніпровськими порогами, за що отримав визнання від короля. Про це свідчили численні посади (староста канівський, черкаський, згодом державця чечерський та пропойський, воєвода троцький) та земельні пожалування [27, с. 49; 23, с. 64]. Тому в ролі патрона Є. Дашкович виступав здебільшого як адміністратор на службі у короля, оскільки він відписував монастирям здебільшого ті маєтності «што выслужили на господари вел. королі Жикгимонте, на кони своємъ седечи, а горла своего не жалуючи на господарской службе» [13, с. 324]. В тому числі вислужені у військових операціях за участю козаків.

Слід відзначити, що земельні відписи церкві у XVI ст. ще несли архаїчну форму надань на храм натуральних дарунків (грошей чи продуктів), як було ще з часів Русі. Подібні відписи набували договірного характеру, чим дозволяли ліквідовувати елемент насилля в суспільстві, пов'язаний з проблемами власності. Про архаїчність свідчили специфічні формули, які зустрічаються у відписах Є. Дашковича: «и съ пашною землею, и съ сеножатми, и со всеми тыми входы и приходы» [19, від. 3, с. 12], «з людми, и з озеры, и со всем как сам держал» [3, №11, с. 71], «со всеми тыми угодьями» [1, №89, с. 115]. Подібні розширення відписів підкреслювали піклування патрона про церкву та підвищували його статус копіюванням відписів княжої верстви. Особливо уточнення були необхідними при передачах церковним установам, які засновував сам патрон. Прикладом цього є передача Є. Дашковичем «землі Євстафієвої» в Києві ним же збудованому храму Воскресіння Христового.

У подальшому уточнювальна форма записів втрачала деталізацію щодо окреслення прав господарювання, оскільки передача маєтків стала носити все більш масовий характер. Про таку думку свідчить велика кількість пожалувань старости Видубицькому монастирю

(с. Ігнатковці на Стугні) [2, №15, с. 31] та Пустинно-Микільському монастирю (Соркланов, Черленков, Ярилово) [13, с. 426].

Передача патроном земель церкві стала мати на меті повну відмову від претензій на маєстності як подавця, так і всього його роду. Це пояснюється у формулах, які зустрічаються у пожалуваннях Є. Дашковича Пустинно-Микільському монастирю: «не вступоватися и во вси тые входы и приходы, ани моему роду и племени, ани моимъ близкимъ» [19, від. 3, с. 12; 1, №89, с. 115], «не надобеса в тоє селище, выслугу мою, никому уступати моимъ прирожденнымъ» [2, №8, с. 15] чи утримання маєтку «яко есми сами держали» [7, с. 306]. Завдяки таким нововведенням родичі були зобов'язані віддавати пожертви та мати від цього лише право на запис представників роду у пом'яниках в якості ктиторів.

Цікавим тут виглядає й механізм подавання монастирського майна церкві, як було із відписом Є. Дашковича до Печерського монастиря «данини господарської» міста Терехтемирова із монастирем [7, с. 306; 13, с. 324], яке набуло чинності лише після підтвердження князем К. Острозьким як головним місцевим патроном київських монастирів.

У патронаті Є. Дашковича водночас проглядаються і кризові для цього явища елементи. Так, у 1529 р. печерський архімандрит Антоній скаржився верховному світському патрону, яким виступав король, що черкаський староста «оть колко годовъ» став збирати данини з монастирських земель Бузуково, користуючися своїм адміністративним статусом [13, с. 342]. Не менш показовим є й скарга 1532 р. старців Пустинно-Микільського монастиря відносно Климятина та Совіна, які були передані Пустинно-Микільському монастирю ще за заповітами київських зем'ян М. Павші [2, №10, с. 16] та С. Полоза [3, №43, с. 307]. Натомість Є. Дашкович «у-въ церковный Клемьтинские вступается и къ тому дей людей ихъ церковныхъ Совинцевъ кажесть имати» [1, №171, с. 219]. Й лиш втручання у справу короля дозволило припинити свавілля патрона під загрозою «въ нятство сажати» [1, №171, с. 219]. Верховний світський патрон намагався зупинити такі загрози для інституту патронату дії, адже наїзди вивільняли насилля, знижували соціальну єдність, яку давав патронат, та порушували створену гармонійними діями зону комфорту між державою та церквою.

Отже, можна виділити, в певній мірі, екстерналістський підхід старости в питанні розвитку права патронату. Зміни в соціальному становищі Є. Дашковича значно вплинули на уточнення земельного питання в рамках права патронату. Так, на початку своєї діяльності як патрона, він підтримував традиційні для шляхти схеми передачі маєстностей, що копіювали князівські відписи. Проте в подальшому,

через нестачу часу, внаслідок численних козацьких військових операцій, через відчуття повноти влади в регіоні і певну безпорадність центрального уряду Є. Дашкович сам почав упроваджувати нові форми взаємин світських осіб із духовенством, що встановлювали певну нормативно-правову базу патронату як для подавців, так і для їх близьких. Досягненням старости можна вважати, що його нововведення знизу підтримувалися й вищими патронами держави. Це встановлювало в теорії суспільну *gleitgewicht*<sup>1</sup> та задовольняло при цьому роль патронату як своєрідної *victimite emissaire*<sup>2</sup>. Проте такі норми не убезпечували на практиці право подавання й з боку самого ініціатора нововведень. В усякому разі перед нами новий Є. Дашкович, який будував храми, жалував їм маєтності і майно, турбувався про них, хоча часто в доволі специфічній формі. Місцеві умови прикордоння накладали свій відбиток й на традиційне право патронату, децю його коригуючи.

### Бібліографічні посилання

1. Акты, относящиеся к истории Западной России. – Т.2. 1544 – 1587 гг. – СПб., 1848.
2. Архив Юго-Западной России, издаваемый Временною комиссиею для разбора древних актов, Высочайше утвержденною при киевском военном, подольском и волынском генерал-губернаторе (Далі– АЮЗР). – Ч.1. Акты о церковно-религиозных отношениях в Юго-Западной России (1322–1648 гг.). – Т. VI. – К., 1883.
3. АЮЗР. – Ч.7. Акты о заселении Юго-Западной России. – Т. I. – К., 1886.
4. Бантиш-Каменский Д. История Малой России [Электронный ресурс] / Д. Бантиш-Каменский. – Т.1. – М., 1842. – Режим доступа: <https://archive.org/details/istoriiamaloros01unkngoog>
5. Бондаренко А. Право «подавания» православных церквей как прерогатива польской королевы Боны Сфорца [Электронный ресурс] / А. Бондаренко // Вестник РГГУ. Сер. «Исторические науки Историография. Источниковедение. Методы исторических исследований». – № 21 (101). – М., 2012. – С. 83–92. Режим доступа: <http://studik.net/pravo-podavaniya-pravoslavnykh-cerkvej-kak-prerogativa-polskoj-korolevy-bony-sforca/>
6. Бучинський Б. Початки політичної кар'єри Остафія Дашковича / Б. Бучинський // Записки НТШ. – Т. 113. – 1913. – С. 58.
7. Грушевський М. Історія України-Руси: в 11 т., 12 кн. / М. Грушевський. – Т. 6. – К., 1995.
8. Зомбарт В. Строй хозяйственной жизни / В. Зомбарт // Избранные работы. – М., 2005. – С. 23–139.
9. Ляріон Огієнко. Етимологічно-семантичний словник української мови / Ляріон Огієнко; ред. М. Ласло-Куцюк. – Т. IV. П-Я. – Вінніпег, 1994.
10. Історія релігії в Україні: навч. посібник [Електронний ресурс] / ред. А. Колодний, П. Яроцький. – К., 1999. – Режим доступу: [http://pidruchniki.com/19991130/religiyeznavstvo/istoriya\\_religiyi\\_v\\_ukrayini](http://pidruchniki.com/19991130/religiyeznavstvo/istoriya_religiyi_v_ukrayini)

<sup>1</sup> Нім. «рівновага».

<sup>2</sup> Фр. «жертва відпущення».

11. Історія українського козацтва: нариси: у 2 т. / редкол. В. Смолій (відп. ред.) та ін. – Т.1. – К., 2006.

12. **Карташев А.** Общее положение Русской Церкви в Литовско-Польском Государстве [Электронный ресурс] / А. Карташев // Очерки по истории русской церкви. – Т.1. – Режим доступа: [http://azbyka.ru/otechnik/Anton\\_Kartashev/ocherki-po-istorii-russkoj-tserkvi-tom-1/15](http://azbyka.ru/otechnik/Anton_Kartashev/ocherki-po-istorii-russkoj-tserkvi-tom-1/15)

13. **Клепатский П.** Очерки по истории земли Киевской: Литовский период / П. Клепатский. – Біла Церква, 2007.

14. **Маркевич Н.** История Малой России. – Т. 1. – М., 1842. Режим доступа: <http://library.kr.ua/elib/markevich/tom1/malor3.html>

15. **Михельсон А.** Объяснение 25 000 иностранных слов, вошедших в употребление в русский язык, с означением их корней [Электронный ресурс] / А. Михельсон. – СПб., 1865. – Режим доступа: <http://dic.academic.ru/searchall.php?SWord=%D0%9E%D0%B1%D1%8A%D1%8F%D1%81%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%2025000%20%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8B%D1%85%20%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2,%20%D0%B2%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%B4%D1%88%D0%B8%D1%85%20%D0%B2%20%D1%83%D0%BF%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%B2%20%D1%80%D1%83%D1%81%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D1%8F%D0%B7%D1%8B%D0%BA,%20%D1%81%20%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D0%BC%20%D0%B8%D1%85%20%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%B9.%20%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D1%81%D0%BE%D0%BD%20%D0%90.%D0%94,%201865.&stype=10&type=2>

16. **Никодим Милаш.** Правила Поместных Соборов с толкованиями [Электронный ресурс] / Никодим Милаш. – Режим доступа: [http://azbyka.ru/otechnik/Nikodim\\_Milash/pravila-pomestnyh-soborov-s-tolkovanijami](http://azbyka.ru/otechnik/Nikodim_Milash/pravila-pomestnyh-soborov-s-tolkovanijami)

17. **Рігельман О.** Список именной всем бывшим в Малой России гетьманам / О. Рігельман // Літописна оповідь про Малу Росію та її народ і козаків узагалі. – К., 1994. – Режим доступу: розділ «» <http://litopys.org.ua/rigel/rig32.htm>

18. **Салтыков А.** История русской церкви. Период III: Разделение Церкви на две митрополии: учеб. пособие [Электронный ресурс] / А. Салтыков. – Режим доступа: <http://do.gendocs.ru/docs/index-10429.html?page=5>

19. Сборник материалов для исторической топографии Киева и его окрестностей. – К., 1874.

20. **Сенютович-Бережний В.** Остап Дашкович (Дашкевич) – вождь козацький / В. Сенютович-Бережний // Український історик. – 1969, № 1-3. – С. 118–126. – Режим доступу: [http://shron.chtyvo.org.ua/Seniutovych-Berezhnyi\\_Viacheslav/Ostap\\_Dashkovych\\_Dashkevych\\_vozhd\\_kozatskyi.pdf](http://shron.chtyvo.org.ua/Seniutovych-Berezhnyi_Viacheslav/Ostap_Dashkovych_Dashkevych_vozhd_kozatskyi.pdf)

21. Словарь иностранных слов, вошедших в состав русского языка. Материалы для лексической разработки заимствованных слов в русской литературной речи [Электронный ресурс] / сост. под ред. А. Чудинова. – СПб., 1910. – Режим доступа: [http://dic.academic.ru/contents.nsf/dic\\_fwords/](http://dic.academic.ru/contents.nsf/dic_fwords/)

22. **Цыпин В.** Церковное право / В. Цыпин. – К., 2012.

23. **Черкас Б.** Остафій Дашкович – черкаський та канівський староста XVI ст. / Б. Черкас // УІЖ. – №1. – 2002. – С. 53–67.

24. **Щербак В.** Дашкевич (Дашкович) Остафій / В. Щербак // Українське козацтво: Мала енциклопедія. – К.; Запоріжжя, 2002. – С. 124–125.



25. **Щербак В.** Українське козацтво: Формування соціального стану. Друга половина XV – середина XVII ст. / В. Щербак. – К., 2000.

26. **Яворницький Д.** Історія запорозьких козаків: у 3 т. / редкол.: П. С. Сохань (голова) та ін. – К., 1990. – Т. 2.

27. **Engel von J.-C.** Geschichte der Ukraine und der ukrainischen Kosaken / J.-C. von Engel. – Halle, 1796. – S. 35-65. Mode of access: <https://books.google.de/books?id=ytpPAAAAcAAJ&pg=PR3&dq=Geschichte+der+Ukraine+und+der+Kosaken+%2B+engel&hl=de&sa=X&ei=H254T9ejKsSOswbZzKWdBA&ved=0CGMQ6AEwCA#v=onepage&q=Geschichte%20der%20Ukraine%20und%20der%20Kosaken%20%2B%20engel&f=false>

28. **Pociecha W.** Daszkiewicz (Daszkowicz) Eustachy (Ostafij) (ur. ok. 1455 †1535) / W. Pociecha / Polski Słownik Biograficzny. – Kraków, 1938. – Т. IV/1, zeszyt 16. – S. 444–447.

*Надійшла до редколегії 01.08.2016*

УДК 94(477)

**В. С. Мороз**

*Національна спілка журналістів України*

## **ПЕРЕД БУРЕЮ: ЗВЕДЕННЯ ДРУГОГО КОДАКА**

Детально висвітлюються перипетії довгого і болісного будівництва другого Кодака на новому місці на схід від форту Ж. де Маріона. Вперше в українській історіографії встановлено, що життя в першому Кодакі тривало і після знищення повстанцями німецької залоги і видачі в грудні 1635 р. І. М. Сулими реєстровцям. Встановлено, що роботи по зведенню другого Кодака розпочалися не в 1638 чи 1639 р., як твердить сучасна історіографія, а ранньою весною 1636 р.

*Ключові слова:* Владислав IV, С. Конєцпольський, Ф. Гектант, І Арцішевський, Я. Пляйтнер.

**В. С. Мороз**

*Национальный союз журналистов Украины*

## **ПЕРЕД БУРЕЙ : ВОЗВЕДЕНИЕ ВТОРОГО КОДАКА**

Детально освещены перипетии длительного и болезненного строительства второго Кодака на новом месте на восток от форта Ж. де Мариона. Впервые в украинской историографии установлено, что жизнь в первом Кодаке продолжалась и после уничтожения восставшими немецкого гарнизона и выдачи в декабре 1635 г. И. М. Сулимы реестровцам. Доказано, что работы по возведению второго Кодака начались не в 1638